

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 73 (5225)

Воскресенье

апрелин

13

1947 он

Сэн 20 мүнган

Үргэн олон ажалшадые большевистскэ партиин ба советскэ арадай вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталиной ажабайдал болон ажал-ябуулгатай гүнзэгийгөөр танилсуулха гэшэ партийна организацинуудай тон шухала зорилго болоно. Энэ зорилгы бээлүүлхын тулада бүхы пропаган-дистска хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха ба тэрэнэй идейнэ хэмжээ дээшэлүүлхэ гэгэн эрилтэ бүхы партийна организацинуудай урда табигдана.

И. Лениной ба И. В. Сталиной ажабайдал болон ажал-ябуулгы шудалха

Советскэ арад болбол дайн сэргээр бандаргагдан ажахыгаа эрхэ бодхоохын ба сэлэгдэнэ тухайн түлөө тэмсэжэ байна. Мундаа үедэ ажалшан аравдые коммунистскэ ёноор хүмүүжүүлхэ хэрэгшэ онсо ехэ удхашанартай байна.

В. И. Лениной бисграфине шэнээр хэблэн гаргаха гэжэ бэлэдхэжэ байна. «Иосиф Виссарионович Сталин. Хурянгы биографи» гэжэ ном захибари ба нэмэлтэтэйгээр хэблэгдэн гаргагдаа. Тус ном бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа, нарын сагта хэблэгдэхэн.

В. И. Лениной ба И. В. Сталиной биографинууды шудалха хэрэг гэшэ арад нийтын дунда партиин ябуулха пропагандистска хүдэлмэрин нэгэн шухала хубинь болоно гэжэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитет өөрынөө тогтоол соо заана.

В. И. Лениной ба И. В. Сталиной биографинууды шудалхада советскэ хүнүүд болбол өөрынөө арадта, социалистическэ Эхэ орондоо, большевистскэ партидаа инаг дуратай байхаар, коммунизм байгуулха агууехэ зорилгы бээлүүлхын түлөө хатуу зоригтойгоор тэмсэхээр хүмүүжүүлэгдэхэ гэшэ. Ленин ба Сталиной ажабайдал болон ажал-ябуулга хада марксистско-ленинскэ теориине бодото дээрэн, революционн хүдэлөөндэ ба социалистическэ байгуулалтада бээлүүлхын түлөө сусаршагүй тэмсэл мүн. Тэдэнэй ажабайдал ба ажал-ябуулгы шудалад байхада, ажалшад болбол большевистскэ партиин түүхэтэй найнаар танилсаха, социализмын түлөө тэмсэлэй тон баян дүршэлые мэдээг болохо байна.

Үргэн олон ажалшадые большевистскэ партиин ба советскэ арадай вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталиной ажабайдал болон ажал-ябуулгатай гүнзэгийгөөр танилсуулха гэшэ партийна организацинуудай тон шухала зорилго болоно. Энэ зорилгы бээлүүлхын тулада бүхы пропагандистска хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха ба тэрэнэй идейнэ хэмжээ дээшэлүүлхэ гэгэн эрилтэ бүхы партийна организацинуудай урда табигдана.

И. Лениной ба И. В. Сталиной ажабайдал болон ажал-ябуулга хада коммунизмын түүхэтэй таһархай холбоотой гэшэ. Ленин ба Сталиной хоер большевистскэ партиине организацинуудай дарлалтаһаа Россияны руды сүүлхын түлөө тэмсэлдэ өмөрлхы хүсэн болгоһон бай- манай партиин агууехэ вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталиной коммунистскэ революционн хүдэлөө- шөнэ дүршэлөөр баяжуулан, советскэ тухай марксистска наукуе хүтжөөһөн ба урагшан ябуулга- байха.

И. Ленин ба И. В. Сталин бол хаанта засагта эсэргүүтэ тэмдэ хүдэлмэриин анги ба тарья- лые эмхидхэн элсүүлэ хэн. Коммунистическэ партиин хүтэлбэриин манай арад Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ революционн хүдэлөөн, хүсэн түгэс зэбсэгтэ хүсэ- лые байгуулан ба харин гүрэн- дэй интервентүүд болон сагаан- нисүүдые бута сохихон байха

И. В. Сталиной удардалгаар большевистскэ парти ба советскэ арад болбол ороноо хүсэн түгэс ин- тервенционна ба колхозно держава үүсхэ гэгэн ленинскэ программые үндэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын тулд хэргэ дүргэд, манай коммунистскэ тэмсэлдэ зорилго- лгоо дабшажа ябана.

И. Ленин ба И. В. Сталин бол советскэ арадай туйланан бүхэ хүдэлмэриинд ба зоригжуулалтад мүн, ажал-ябуулга ба ажал-ябуулга арад зондоо ами бээлүүлхэ гэгээр алба хэвнэй ба коммунизмын түлөө зоригтойгоор гайхамшагта ехэ жэшэ

ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой Обкомой пленум тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ
Энэ оной апрелин 10—11-дэ ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой Обкомой ээлжээтэ хоёрдохи пленум болобо. Пленум болбол «Дайнай нүүлэй үедэ хүдөө ажахые хүгжөөн хөгжүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан Областной комсомольско организациин хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, зохистой шийдхэри баталан абаба. Пленум тэршэлэн удаахи эмхидхэлэй асуудалнууды шийдхэбэ габал: 1. Комсомольско хүдэлмэрилэгшын нэрэ гутаанан муу ашааргаанайн түлөө ВЛКСМ-эй Обкомой пропаганда ба агитацие шийдхэ секретарь Барлуков Н. А. гашые хүдэлмэриинөөн зайлуул- ха ба тэрэниие бюорогой членүүдэй ба Обкомой Пленумэй коммунистскэ составнаа гаргаһан байна. 2. ВЛКСМ-эй обкомой пропаганда ба агитацие эрхилхэ секретаряар нүхэр Ц. Ц. Мундаа деевые бунгаад, ВЛКСМ-эй Обкомой бюорогой болон пленумэй членүүдэй составта оруулба. 3. Эдир пионерүүдэй республи канска Советдые баталба,

ГАЗАРАА УЯЛЖА, ҮНДЭР УРГАСА ХАЯАХАБДИ

ЦАКИР. (Телефоноор абтаба). Үндэр ургаса хуряанайн түлөө колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээрэгэ олгохо ба орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указтай танилсаад байхадаа, Закаменай колхознигууд газараа найнаар уялжа, мүн онсо найнаар элдүүлжэ, элбэг ехэ тарья талха абахабди гэжэ нэгэн хүн шэнгээр мэдүүлэн байна. Тийн, тарилгын урда тээхи уялгуури болон элдүүлгы сагсоонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ уялганууды абажа, барандаа мурьсыһэн байха юм.

Мүнөө түрүү колхозууд эртын боронойло болон бусад элдүүлгэнүүдые хаһа соонь эхилэн, уялганууда үнэн хэрэг дээрэ бээлүүлжэ байна. Хамнинь сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой членүүд поли дээрэ найрам тогтоолы сагсоонь эхилээ. Газар уялхын тулада эндэ тусгаар колхознигууд томилогдоһон байна.

Гадна, энэ колхоз тарилгын урда тээхи элдүүлгээр аймаг соо түрүүлжэ ябана. Апрельин 12 ой үдэр тус колхоз эртын хахалалгада эхилэн ороо.

Газараа найнаар уялжа, үндэр ургаса хуряаха уялга абаһан «Майн 1», Молотовой, Лениной нэрэмжэтэ колхозууд хадалан ба сабшалан дүүргээр найрам ехээр тогтоохын түлөө нилээдгүй оролдолго гаргажа байна.

Б. Гармаев, аймагай хүдөө ажалай таһагыс даагша.

Полевой станай дэргэдэ улаан булан түхээрбэ

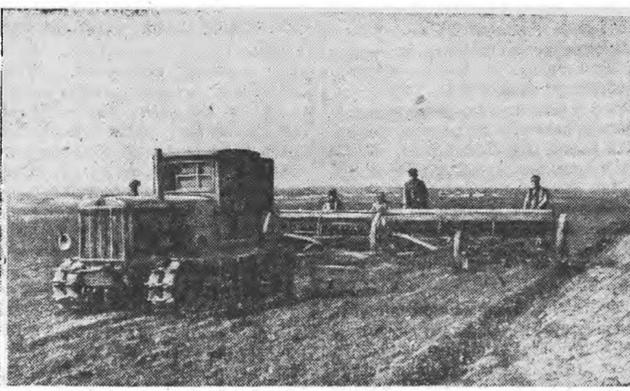
Ульдыргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (Яруунын аймаг) 1947 оной хабарай тарилгада бэлдэхэй бүхы хүдэлмэриинүүдые хаһа соонь дүүргэһэн байна. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд полевой хүдэлмэриин үедэ колхознигуудые культурна болосоноор хангаха ябалалда горьтойхон анхарал табина. Тийн, полевой стан бүхэнэй дэргэдэ улаан булангууды эмхидхэн байна. Тэндэнэ колхознигуудай культурна эрилгы хангажа шадхаха бүхы хэрэгсэлүүд бии.

Хори, Хэжэнгэ, Яруунын аймагуудта бэшэ аймагуудта орходоо саһан ехээр ороһон байна.

Мүнөө жэлдэ дулаан хабар боложо, саһан хаа-хаанагүй эртэ хайлажа. Тиймэдэ, найрамаар газар уялжа дүүрэн арга-боломжо колхоз бүхэндэ олгогдоһон байна. Гэбэшье, зарим аймагуудай колхозууд найрамые саг соонь поли дээгүүр халаажа, газараа найнаар уялхын түлөө энэ гэхэ анхарал табингүй, ханаа амар нуужа байнаар.

Хори, Хэжэнгэ, Яруунын аймагуудта бэшэ аймагуудта орходоо саһан ехээр ороһон байна. Мүнөө дулаан үдэрнүүдэй болоходо тэндэ найрамай уян урдажа, нилээдгүй элбэгшэ. Гэбэшье, тэдэ гурбан аймагууд найрамай уһые поли дээрэ хүсэд барижа, газараа уялха талаар эрид хэмжээнүүдые абангүй, энэ шухала хэрэггы өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажархиһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Хорин аймагай олохон колхозууд найрамаар газар уялха түсэб зохиһон байбашье, тэрэнэ саг соонь дүүргэжэ шаддагүй. Аяар апрелин 10-аад хүртэр эндэ оройдоо хоер колхоз поли дээрэ найрам тогтоохо хүдэлмэриид ороһон байба. Бэшэ колхозуудын мүнөө хүртэр найрамые поли дээрэ тогтоожо абангүй, хии таларуу — урадхуулжа байха юм. Тус аймагай «Родник» колхоз Мүнгэд гэжэ га-

Үндэр ургаса—уһалалгын хүсэн, уһа ашаглалга—шадабарин хүсэн

Украинска ССР. Одесскэ областин Овиднопольско районой «Искра» колхоздо шэннисэ таһажа байна. А. Подберезкинн фото (ТАСС-эй фотохронико).

Сабшалан хадалангаа уялжа

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). Апрельин 9-ой мэдээгээр эндэхи колхозууд 1601 гектар тарилгын газар дээрэ найрам тогтооһон байна. Энэ хүдэлмэриид хамта 245 хүн хабаадалсана.

Сталиной нэрэмжэтэ колхоз 310 гектар газар найрамаар уялжа, аймаг соо түрүү эргэдэ ябана. Энэ колхоздо эмхидхэгдэн тусгаар звеногой членүүд сабшалан ба хадалангай газарые эрхим шанартайгаар уялхын түлөө бодото уялганууды абажа, социалистическэ мурьсыһэндэ оролсоһон байха юм. Тус звеногой зарим членүүд тарил-

гын газар, зарьманинь сабшалан уялжа.

«Авангард» колхозой нүхэр Грудининай хүтэлбэрилэгшэ тарьянажал бригада 100 гектар газар уялжа уялга абаад, 89 гектартань найрам тогтоогоод байна. Мүнөө энэ бригада найрам тогтоологоо үргэлжэлүүлээр.

Тэршэлэн Кагановичын, Молотовой нэрэмжэтэ, «Путь Ленина», «Победитель» колхозууд сабшалан ба хадалан дээгүүр найрам тогтоох хэрэгтэ шухала анхаралаа табина байна.

Шинг нойтоной түлөө

КЫРЕН. (Телефоноор абтаба). Эндэхи түрүү колхозууд найрамые поли дээрэ тогтоожо, газарай хүрхэндэ шинг нойто ехээр барихын түлөө эртэнһэе хошо тэмсэжэ байна. «Красный пахарь» колхоздо 37 хүнөө бүридхэн хоер звено эмхидхэгдэд, найрам тогтоожо байхай. Звеноуудые хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Демин, Попов гэгшэд газар уялжа байһан колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шадла. Тэдэнэр болбол хүн бүхэндэ тусхай даалгавары үгөөд, тэрэнэ хэр эргэд дүүргэжэ байдагынь ходо шалга-

даг юм. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, эндэ 210 гектар тарилгын газар найрамаар уялагдаа. Энэньнэе хошо уһөө 120 гектарта найрам тогтоохо юм.

Звеноуудай членүүд Ткачев, Худяков, Попова ба бусад найрам тогтоохо нормонуудаа ходо үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү эргэдэ ябана.

Тэршэлэн «Полиотделец», 17 партсэздын нэрэмжэтэ колхозуудта эмхидхэгдэнэ звеноууд полидоо найрам элбэгээр тогтоохын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэд.

Г. Дармаев.

Шираб НИМБУЕВ ГОРХСНОЙ ГУЙЛТА (Басни)

Шугы соогуур шурхиржа. Дугы доогуур гульдиржа. Дэмь ошоохым болуолыт. Хажуу тээшэм халаагыт: лубаг соогуур шууюлжа. Булаг шэнгээр булгуулжа, Тавялан дээрэ тараагыт, Сабшалан дээрэ шэнгэыгт — Ашагай туһатай байхалби, Арбин ургасаар баясуулхалби!

Үнэтэ сагаа үнгэргэжэ байна

Сэлэнгын колхозууд мүнөө жэлдэ гарьялан ба хадалангай олохон гектар газар уялха түсэбтэй юм. Тэрэниие дүүргэхын тулада саһанай халахатай хамта, найрамые поли дээгүүр халаан бариха мэтээр газар уялха бүхы арга боломжонууды хүсэд хэрэглэхэ ёһотой байгаа.

Гэбэшье, Сэлэнгын колхозууд тарилгын урда тээхи уялгууриин саг соонь эхилэнгүй, үнэтэ сагаа миил үнгэргэжэ байха юм. Иүүлэй мэдээгээр, эндэхи колхозууд оройдоо 480 гектар газарта найрам тогтоогоод байна. 27 колхозуудай миил 6-нь энэ хүдэлмэриид ороһон. Тийнхэдээшье тон үсөөхэн хүниие гаргаһан байха юм.

Дурсагдаша аймагай колхозууд гансашье найрамай уһа тогтоохо талаар гээгдэжэ ябана бэшэ, харин тарилгын урда тээхи бүхы хүдэлмэриинүүдые хожомдуулна. Газарай хүрхэндэ тни хада гэдэһэн байбашье, аяар апрелин 10 хүртэр эндэхи олохон колхозууд саг эртэ гэжэ шалтаад, полидоо гараагүй байба.

Тарилгын урда тээхи хүдэлмэриинүүдые нимэ ехээр унжагайруулха гэшэ үндэр ургаса хуряаха аргаяа хаһан хэрэг мүн. Тиймэдэ Сэлэнгын аймагай хүтэлбэрилхы эмхидхэргэнууд болон колхоз, МТС-үүд үнэтэ сагаа миил үнгэргэжэ байһан алдуугаа дары заһажа, полевой хүдэлмэриин жэгдэлэн ябуулха уялгатай.

Һанаа амар нууһан ябадал юундэ хүргэнэб

Энэ аймагай («Зургаанай зам» ба Кировэй нэрэмжэтэ) оройдоо хоер колхоз найрам тогтоохо хүдэлмэриид ороһонһые һаа, өөдтэй юумэ хээггүй байха юм. Тус аймагай Чесана ноютага саһан илангаа ехээр ороһон. Теэд, эндэхи колхозууд найрамые хүсэд хэрэглэжэ, поли дээрэ шинг нойто элбэгээр бариха ябадалы тооноггүй.

Найрамые саг соонь халаажа, тарилгын газарые уялха ябадалдань аймагай хүдөө ажалай таһагууд ба тэрэнэй мэргэжэлтэд колхозуудта үдэр бүрин хүтэлбэри ба туһаламжа хүргэхэ уялгатай байгаа. Теэд, Хорин аймагай хүдөө ажалай таһагыс даагша нүхэр Дороев, ахалагша агроном нүхэр Мадаев, Хэжэнгын аймагай хүдөө ажалай таһагыс даагша нүхэр Дарижапов, ахалагша агроном нүхэр Сибианов гэгшэд энэньнэе тон харюусалгагүйгөөр хандажа, үргэн нийтэ колхознигуудые энэ шухала хүдэлмэриид саг соонь элсүүлжэ шаддагүй байха юм. Эндэ аймагуудай хүдөө ажалай таһагуудай мэргэжэлтэд колхозуудаар ябахандаа газарые хайшан гэжэ найнаар уялха, уһалагдаһан газарай ургасын хэды шэнээн дээшэлхэ тухай колхознигуудта хөөрөжэ үгэдэггүй байна.

Яруунын аймагай хүдөө ажалай таһагай хүдэлмэриингэдэ тарилгын урда тээхи хүдэлмэриинүүдэй нэгэн шухала нүхээсэл болохо—найрам тогтоолгодо баһал нимэ хойрогосор хандажа байна. Мэнь һая болгор эндэхи нэгшые колхоз найрамай уһа тогтоохо хүдэлмэриид ороогүй байба.

Найрамай нэгшые дуһасые хии таларуу урдачуулэнгүй тавялан са хадалан дээрэ барижа, газарай хүрхэндэ шинг нойто найнаар тогтоохын түлөө колхозник бүхэн хамгаг хүсөөрөө тэмсэхэ уялгатай. Хэрбээ газарай хүрхэндэ шинг нойто тогтоохо шаддаггүй һаа, ургаса багаар хуряажа абаха байһанаа хүн бүхэн мэдэхэ зэргэтэй байна.

«Дайнай нүүлэй үедэ хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй Центральна Комитетэй февральска Пленумэй тогтоол хадаа хүдөө ажалай культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар харюусалгатай зорилго табла. Энэ зорилгы бээлүүлхын тулада имгэтал газарай хүрхые шинг нойто ехэтэй байлхага, тэрэниие найнаар элдүүлжэ, тарилгы богино болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ ябадал тон шухала болоно.

Партийно-комсомольско ажабайдал

БҮРЯТ-МОНГОЛ АССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР ХҮГЖӨӨН ДЭБЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ!

ВКП(б)-гэй айномууд ба райномуудай пленумүүдхэ

КУДАРА-СОМОН. Партийн айкомой ээлжэтэ 4-дахь пленум хаян болобо. ВКП(б)-гэй Областной комитетдэй 26 пленумэй шийдхэбэритэй зохилдуулан, аймаг соогоо хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ тухай асуудал пленум дээр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр М. Н. Коркин элидхэл хээ.

Элидхэлшэ болбол ВКП(б)-гэй Центральна Комитетдэй февральска, мүн партиин Областной комитетдэй 26 пленумүүдэй түүхэтэ тогтоолуудтай пленумда хабаадалсагшадые гүнзэгтгөөр танилсуулба. Тэрэньгөө бүүлээр аймаг соохи байдал тухайга тодо ноноорго тогтоон хэлбэ. Тарьян ба малажалые улам саашыг хөгжөөх бүхы арга-боломжотой байхан аад, тэрэньгөө дүүрэн хэрэглэжэ шадаггүй колхозууд, бригаданууд болон фермануудыг, мүн тэршэлэн партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриг пленумда байлсатгай баранайн найшаалтайгаар эрид шангаар шүүмжэлбэ.

Тус аймагай колхозууд хабарай тарилгада хангалтаггүйгөөр бэлдхэнэ. Үрбэ хүрэнгэ дүүрэн бэлдхэхэ арга боломжогоо хэрэглэжэ шадаггүй байха юм. Үрбэний тарьяе ондоо гэшэнь гаргашалха, үрхэ, эдихэ бадалнуудые х-нэн колхозуудай хүтэлбэрилгэгшэд бии. Мүн худал хуурмаг мэдээ үгэжэ, гурание мэхэлхэ бэлдгэ гаргагшад хуулиг хатуу хэмжээндэ оруулагдаггүй байхан баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ.

«Шань байдал» колхозой правленийн түрүүлэгшэ нүхэр Булавэ болбол 1001 центнер үрбэ хаагааб гэжэ мэдээ үгэсэн байгаа. Теэд, энэнь худал байба. Тэршэлэн «Путь социализма», Чкалова ба Буденный нэрэмжэтэ колхозуудта нимрхүү байдал элирүүлэгдэбэ. Ежа-Кударын МТС-эй хүдэлмэриг пленум дээрэ шангаар шүүмжэлбэ. Энэ МТС хадаа трактор заабарилгын хүдэлмэриг хангалтаггүйгөөр хээн байгаа. Үшөө мүнөө хүртэр 5 трактор поли дээрэ гаргагдаггүй МТС-эй бууса дээрэ хэбтэбэр.

Нүхэр Коркиной элидхэл тушаа 23 хүн үгэ хэлбэ. Пленум болбол зүбшэн хэлсээн асуудалаараа тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые харааллан тогтоол баталжа абаба. Мүнөө тус аймагай партийна эхин организацинуудта пленумай энэ шийдхэбэриг зүбшэн хэлсэжэ, тус бүридлэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые абаха хүдэлмэри хөгдэжэ байна.

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээ-нүд тухай» ВКП(б)-гэй Областной Комитетдэй 26 пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсээн партиин айкомой пленум болобо. Ажалшадай депута...

(Манай корреспондентүүд ба хүдөө бэшэгшэднээ).

дуудай аймагай Советдэй гүйсэдхэжэ комитетдэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. Уртубаев элидхэл хабэ.

Элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд Саянтын ба Иволгин МТС-үүдэй хүдэлмэриг хурса шангаар шүүмжэлбэ. Дурсагдахан МТС-үүд трактор заабарилха хүдэлмэриг хангалтаггүйгөөр хээн байгаа. Бүхы тракторнуудын бүниндэ хүдэлмэрилхэ аргагүй байна. Юундб гэжэ, МТС-үүдэй дирекцинууд болбол тракторнуудаа лампочкаар хөнгөхэ тушаа ямаршые хэмжээ абаггүй байшоо.

Аймагай МТС-үүд, колхозуудай хабарай тарилгада хэр-ээрээр бэлдхэл хэжэ байхан тухай шалгалта хээн гүрнэй комисси, мүн бэе-бээ шалгалан комиссионуудыг ехээн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлэн байбашы хаан, тэрэниг усадхаха талаар горьтой хүдэлмэри хөгдөггүй гэжэ пленум шийдхэбэри соогоо тэмдэглэбэ.

Пленум дээрэ үгэ хэлсэн колхозуудай правленийүүдэй түрүүлэгшэ-нэр, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болбол партиин энэ тогтоолые бүрнүүдэн найшаала Мүнөө аймагай колхозууд партиин ЦК-гэй ба Обкомой пленумүүдэй шийдхэбэринүүдые хэрэг ажал дээрэ бэлдүүлхэ тушаа тодорхой уялгануудые абажа байна.

Мүн малажалые хөгжөөхэ хүдэлмэри хангалтаггүй гэжэ пленум тэмдэглэбэ. Адуу малай гээлтэ хоролтодо орохо ябадал үргэлжэлбэр. Нүүдэй хэдэн үдэрэй туршала Калининэй нэрэмжэтэ колхозой 10 гаран толгой хони ямаад хороон байба. Гэбшэе, иволгиндэй большевистскэ партиин энэ тогтоолые нэрэй түрэтэйгөөр бэлдүүлхэ зорилготойгөөр тодорхой хэмжээ ябуулгануудые харааллан шийдхэбэри баталжа абаба.

НОВО-СЕЛЕНГИНСК, апрелин 9. Партиин айкомой пленум болобо. «Аймагайгаа хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээ-нүд тухай» асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр П. Халтановэй элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Партийна, советскэ ба хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ тухай хуулиг хатуу хэмжээндэ оруулагдаггүй байхан баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ. Энэ МТС хадаа трактор заабарилгын хүдэлмэриг хангалтаггүйгөөр хээн байгаа. Үшөө мүнөө хүртэр 5 трактор поли дээрэ гаргагдаггүй МТС-эй бууса дээрэ хэбтэбэр.

Тамчын сомоной «Социализм» колхоздо малай үбэлжэгэ тон муугаар үнэгэргэдэжэ байна. Малай муугаар харуулан, үбэ тэжээлээр хангажа шадаггүй дээрэнь нүүдэй 3 харын туршада 81 толгой эбэргэ...

мал хороо. Селендумын сомоной Сталиной, Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Үбэр-Зөвхэй сомоной «III Интернационал» колхозуудта адуу мал ехээр хороон байгаа.

Тус аймагай колхозууд, МТС-үүд хабарай тарилгада тинмэ гэшүүгүлээр бэлдхэл хэжэ байна. Недондо жэлдэ хэбэн алдуушаа еһотой тобшолол хэзгүй, мүнөө хабарай тарилгада хангалтаггүй бэлдхэл хэжэ байхан колхозууд олон бии. Зүвөө-Сутайн сомоной «Майн I», Загастайн сомоной Ворошиловэй нэрэмжэтэ колхозууд тарилгада ябаха адуу моридо амаралтата таблагүй байна. Сталиной нэрэмжэтэ (Селендума), «III Интернационал» колхозуудта үрбэний тарьяе үрбэн баримтанууд элирүүлэгдэбэ.

Гансахан Сэлэнгын аймаг бэшэ, мүн республикын бүхы МТС-үүдые запасной частяар хангаха еһотой Селендумын моторо-заабарилгын завод тон муугаар хүдэлмэрилнэ. Энэ заводой коллективэй, хүтэлбэрилгэгшэдэй обор ношбоор хүдэлмэрилдэг тухай пленумда байхан колхозуудай ба партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилгэгшэд эрид шүүмжэлгэ хэбэ. Мүн тэршэлэн аймгүйсэдком, тэрэний хүдөө ажыхын тавагай тарьян ажалай хүдэлмэрин түлэблэлыг адуу эндүүтэйгээр, хайша хэрэгсэр хэжэ байхан ябадалые пленум элирүүлээд, энэ байдалые зааха тушаа бодото заабари үгөө.

Тарилгын газар дээрэ найрамай уба тогтоох, артын борнойлолгэ элилхэ; полевой стануудые заабарилха хүдэлмэринүүдые хангалтаггүйгээр хэжэ байхан колхозууд бии. Аймагай олонхи колхозууд, бригаданууд болон фермонүүдтэ социалистическэ мурьсөөн еһо тэдыгээр эрхилэгдэнэ. Абахан уялгаа дүүргэдэггүй байха гадна, тэрэньгөө маржаархиан ушар баримтанууд хаа-хаангүй үзэгдэнэ гэжэ пленум шийдхэбэри соогоо тэмдэглэбэ. Тинхэтээ хамта социалистическэ мурьсөө бодото дээрэн дэлгэрүүлхэ, тарилгада хабаадалсагшадые барандан мурьсөөндэ оруулаха тушаа пленум гол анхаралаа табилба.

КЯХТА. ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой ээлжэтэ пленум энэ харын эхээр үнэгэргэдэбэ. Аймагай хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Чесноков элидхэл хээн байна.

Нүхэр Чесноков хадаа аймагай хүдөө ажыхы ВКП(б)-гэй ЦК-гэй...

болон Обкомой пленумүүдэй шийдхэбэринүүдтэй тааралдуулан саашадан хөгжөөх хэмжээ-нүд тухай хэлбэ. Адуу малаа олошуруула, тэрэний ашаг шэмые улам ехэдхэхэ ба 1947—48—49 онуудай туршала тарьянай ургасын валова хуряалгыг дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүргэхэ гэгээн зорилго бидэний үмэнэ табигдаад байна.—гэжэ элидхэлшэ хэлсэн. Энэ зорилгыг бэлдүүлхэ хэрэгтэ парторганизацинуудай үүргэ тон ехэ байна. Аймагай хүтэлбэрилхыг хүдэлмэрилгэгшэд колхоз бүхэндэ ябаха, өөһэдөө колхознигуудай үмэнэ ажыхын ба политическэ удхашанартай элидхэл хэжэ, лекцинуудые уншаха, хөөрлөө-нүүдые үнэгэргэжэ байха еһотой болоно гэжэ элидхэлшэ зааба.

Тус элидхэл тушаа үгэ хэлсэн коммунистууд большевистскэ шүүмжэлэлыг үргэвэр дэлгэрүүлэн байна. «Знамя Ленина» газетэ хүдөө ажыхын талаар түрүү дүй дүршэлэй трибуна боложо үшэ шадаа. дүй байна, гэжэ тус газетын редактор нүхэр Бадмаев мэдэргэбэ.

Аймагай хүдөө ажыхын тавагыг даагша нүхэр Кудряшев хабарай тарилгада бэлдхэлэй хүдэлмэрилгэгшэ бии байгаа дутагдалнуудые тэмдэглэбэ. Поли дээрэ наг шэбэхэ гаргалга 58 процент, үнэеэ суглуулага 47 процент дүүргэгдэнхэй. Зарим колхозууд (Усть-Киранай сомоной Сталиной нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд) мори унагаа хабарай хүдэлмэринүүдтэ бэлдхэнхэй. Моридойн хүсэ шадал тон нула ба туранхайнууд байха гэжэ оратор тэмдэглэбэ.

Нүхэр Кудряшев болбол ВКП(б)-гэй айкомой хүдэлмэрин дутагдалнуудые шүүмжэлбэ.

—Айкомой инструкторнууд колхозуудай ажабайдалые гүнзэгтгөөр шэжэн үздэггүй, эхин парторганизацинуудай хүдэлмэриг бодото тушаа хүргэдэггүй,—гэжэ тэрэ хэлбэ.

—1946 ондо МТС-эй ахалгаша агроном манай колхоздо оройдоошые эрээгүй. Саг үргэлжэ канцеляртаа нууна,—гэжэ Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой правленийн түрүүлэгшэ нүхэр Н. Зарубин шүүмжэлэн байна.

Нүхэр Чесноковой элидхэл тушаа хамта 15 хүн үгэ хэлбэ, бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлэн, тэдэниг усадхаха тушаа пленумай анхаралые хандуулан байна.

Тус пленум дээрэ үгэ хэлсэн ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Шагдыров хүдөө ажыхыг хөгжөөх зорилгонуудые бэлдүүлхэ тушаа хэдэн бодото заабаринуудые үгэбэ.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба Обкомой пленумүүдэй тогтоолые хэлбэршгэггүйгөөр дүүргэхын тушаа пленум болбол дэлгэрэнгүй шийдхэбэри баталан абахан байна.

Нүхэр И. В. Сталиной биографиё шудал

Комсомолой доторхи политическэ гэгээрэлэй хүдэлмэригө байжаруула тухай ВЛКСМ-эй Центральна Комитетдэй тогтоолые дүүргэлтэ болгожо, паровоз-зүтээлгын заводтэ комсомолцууд болон союзна-бэшэ залуушууд арадуудай Агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталиной биографи, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Конституци шудалха 15 кружок эмхидхээд, мүнөө 250 залуушуулай хабаадалгаатайгаар зангай үнэгэргэжэ байна.

Цехын комсоргнууд А. Бадова, Джемпы, Климова г. Энэ шухала хэрэгтэ эдэбхи хандажа, политкружогуудай мэридэ саг үргэлжэ тусуу түгэлнэ.

Политкружогуудые хүтэлбэр пропагандистнууд нүхэд Клириян, Кошелев гэгшэд өөһа зангайнуудые тон ноинрхолол идейнэ үндэр хэмжээндэ үнэгэргэжэ болоо.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэгтэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэ хабаадалга

Байгша оной апрелин 9-эй үдэр «Дайнай нүүдэй үдэ хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээ-нүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол ба мүн «БМАССР-эй хүдөө ажыхыг хөгжөөн дэбжүүлхэ хэмжээ-нүд тухай» ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой XXVI пленумэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэ бэлдүүлхэ асуудалаар БМАССР-эй Советнэй дүргэдэхэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгые эрхилхэ управлени аймагууд хоорондын радио-хөөрлөө үнэгэргэбэ.

Аймагууд хоорондын хөөрлөөнэ культурно-гэгээрэлэй управлениин начальниг нүхэр Н. В. Шамаков нэлэн ба энэ хөөрлөөндэ республикын 18 аймагууд хабаадахан байха юм.

ЗАЙГРАЙН АЙМАГ

Энэ аймагай аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй тавагыг даагша нүхэр Филиппов микрофондо эрээд ингэжэ хөөрбэ:

—Аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые ба ВКП(б)-гэй Обкомой XXVI Пленумэй тогтоолые гүнзэгтгөөр шудалан үзэжэ байха зуураа, хабарай тарилгын үдэ полевой хүдэлмэрилгэгшэ ябаха колхознигуудые ба МТС-эй хүдэлмэриншэдыг нинтэ-культурина хүдэлмэриг хангаха ябадалта халуун бэлдхэл хэжэ байна.

Мартын 28-да аймагай бүхы культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдтэй семинар үнэгэргэжэ, методическэ заабари үгтөө. Хабарай тарилгын үдэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдэй үнэгэргэжэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдахан ба тэдэний урда тодорхой зорилгонууд табигдахан байна. Зайграйн аймгай дотор колхознигуудай дунда гаржа хүдэлмэрилхэ 6 агитбригада эмхидхэгдэбэ. Бүхы полевой стан дээгүүр улаан булангууд түхээрэгдэд, ядрнуудад дүүрэн хангагданхай. Мүн 40 нүүдэл библиотекүүд эмхидхэгдэбэ. Аймагай лекторскэ группэдэ 6 лекторнууд неучно-гэгээрэлэй ба хүдөө ажыхын тэмдүүлээр лекци болон элидхэлнүүдые үзэжэ чогагуудта гаргагдаа. Аймагай центрын эмхи зургаанууд тус тус колхознуудые тэдэний полевой стануудые плакат, лозунгчуулаар шүүмжэлжэ тараар шэфтэ абажа байна. Мүнөө 60 плакат ба лозунгунууд бэшэгдэжэ дүүргэгдэбэ. Стан-Бичиска ба Үнэгэртэй уншалгын байшанууд эрхим гэжэ тоологдог байха.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдыг,—гэжэ аймагай тавагыг даагша нүхэр Карагаев мэдүүлнэ,—ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолтой танилсуулхын зорилгоор 4 зангай үнэгэргэбэ. Полевой станууд дээгүүр 8 улаан булан эмхидхэгдэд, үшөө 7 улаан булан түхээрэгдэжэ захалаа. Хабарай тарилгын үдэ колхознигуудые хангахын тула аймаг дотор 5 агитбригада, 6 нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэбэ. Хүдөө ажыхын асуудалаар лекцинуудые уншахаа 2 лектор колхозуудта гараа. Апрельин 15-аа үшөө 3 лектор нэмэжэ гаргагдаха байна.

БЭЛЭДХЭЛЭЙ ТАЛААР НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛЫ ТҮСЭБЭЙ ГҮЙСЭДХЭЛГЭ

Городууд ба хүдэлмэришэдэй поселогуудые хүдөө ажыхын продуктуудаар хангаха тухай СССР-эй Министруудэй Советдэй 1946 онои ноябрин 9-эй тогтоолые гүйсэдхэхын тула потребкооперациин системэ болбол энэ оной 1-дхи квартал соо гурбан миллион түхэригэй продуктуудые бэлдхээ. Тэрээн сооһоо 2 миллион түхэригэй мяха, 366,000 түхэригэй бу, 9,000 түхэригэй хартааба ба овош хуудалдан байха юм.

Тэрээнгөө гадна, потребкооперациин системэ болбол арадай ажыхыг нэгэргэн бодхоохо фонддо 600,000 түхэригэй ангай арха бэлдхээ, тогтоогдоһон түсэбые 144 процент дүүргэбэ.

Ангай арха бэлдхэхэ талаар Баунтын аймаг түрүүлжэ ябана.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ

Түнхэнэй аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй тавагыг даагша нүхэр Андыков болбол хабарай тарилгын үдэ колхознигуудай турна эрилтыг дүүргэжэ хамт зорилгоор долоо дурсагдахан жээ-ябуулгануудые хараалагдажэ мэдээсэнэ. Аймаг дотор агитмашина, 5 агитбригада, 6 нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэбэ. Республиканска лекционно бэлдхэлгэһэн тематикын өһөөр бэлдхэл ба научна, мүн хүдөө ажыхын асуудалуудаар лекци хабарай тарилгын үдэ 12 лекторнууд байхуу хэлшэд колхозуудта гаргалга байна.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

—Хэжэнгын аймагта полевой нууд дээгүүр 15 улаан булан булан булан тракторна вагончид тэ эмхидхэгдэбэ.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдыг кустовой семинарууд гэгэргэдэ. Лекци ба элидхэлнүүд хэтын тула 5 хүн колхозуудта гаргаа. 3 агитбригада эмхидхэгдэбэ.—гэжэ Хэжэнгын аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй тавагыг даагша нүхэр Бабуев мэдээсэнэ.

КЯХТЫН АЙМАГ

Кяхтын аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй тавагыг даагша нүхэр Троневай мэдээсэнэ дээр тус аймаг дотор хабарай тарилгын үдэ колхознигууд ябуулганууд Гэхээ уранхайханай самолетностин 7 агитбригада байхуудаа. Тэрэний гурбанин бүрнэн дээрэ хүдэлмэри ябуулхана. Эдэ бригадануудай тарилгай шарын шалгалтаа. Мүнүдэл библиотекүүд эмхидхэгдэбэ.

БИЧУРЫН АЙМАГ

Аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй тавагыг даагша нүхэр М. Коркин мэдээсэнэ:

—Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдыг аймагта зүбшэн гэгдэжэ, тэнлэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ тогтоол тухай элидхэл шагнагдахан хабарай тарилгын үдэхи зангайнууд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэгшэдэй урла табигдан байна. Энэ үе соо ябуулгдажэ хэжэ-ябуулганууд тологтойгоо хараалагдажа, аймгүйсэдкомой библиотекүүд хараалагдажа, Аймагай центр дээрэ агитбригада, мүн хүдөө нотагууд 12 кружогууд эмхидхэгдэбэ. Мүнүдэл библиотектэ, 3 кино эмхидхэгдэбэ.

Радио-хөөрлөөнэй түгэсхэнэ нүхэр Н. В. Шамаков болбол хабарай тарилгын үдэ республикын культурно-гэгээрэлэй бүхы хүтэлбэрилгэгшэдыг урла байгаа зангайнууд тухай тодорхой үгэ хэлбэ.

П. Студ...

Партийно-политическэ хүдэлмэригө байжаруулах хэрэгтэй

Улан-Удын Заводскэй районий промкомбинатай дэргэдэх партиин ахин организаци 10 коммунистуудыгаа бүрлэнхэй. Энэ хадаа коллективэй хүдэлмэришэдэй дунда партийна ба политическэ хүдэлмэри ябуулха ехээн хүн мүн болоно. Гэбшэе, энэ хүдэлмэришэдэй дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэриг тон хангалтаггүйгөөр ябуулагдана. Комбинатай коллективэй дунда газет, журнал уншалгыг, лекци ба элидхэлнүүдые эмхидхэдэггүй байха гадна, коммунистуудын өөһдөгшөөшөө политическэ болбосоролые дэвшүүлхэ ябадалта анхаралаа табигдэггүй. Мүнөө болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолтой элидхэл коммунистууд танилсаггүй байхаар. Энэ организациин нэгэшөө коммунист ВКП(б)-гэй историн хурянгы курсыг шудалдаггүй байха юм.

Тин, партийна ахин организациин секретарь нүхэр Курбатова гэгшэ партиин организацингаа хүдэлмэрин түсэбые оройдоо хэд-гүгүй заншалтай. 1947 оной гараанһаа хошхо партийна хүдэлмэрин түсэб гэжэ зохиогоогүй ба партийна суглаа хангахага нэгэ үнэгэргэжэ байха. Марта нарада нагышы суглаа хэргүй ба түсэбгүй ушарһаа ямаршые...

асуудал хэлсэхэеэ нүхэр Курбатова мэдэхгүй байба. Парторганизациин секретарь нүхэр Курбатова болбол эдэ бүхы дутуу дундануудаа усадхын түлөө оролдоногүй. Нүхэр Курбатова болбол «агитационно ойгууламжын хүдэлмэри ябуулжа шадаха дүүрэн бэлдхэлтэй коммунистууд манай партийна организацинда үгы юм» гэжэ партийна еһондо тараахагүй шалгалт баряад нааа амархан нууна.

Хаана партино-политическэ хүдэлмэригуулаар ябуулагданаб, тэндэ ажал хүдэлмэришэе муугаар ябадаг байна. Мүнөө бүхы ороосомон дэлгэрхан социалистическэ мурьсөөнэй дулан комбинадта үшөө хүрэггүй байхаар. Тус комбинадхид мүнөө хүртэр Ленинградтай предприя тинуудай коллективүүдэй ба ПСТЗ-айн хүдэлмэришэдэй урлалые зүбшэн хэлсэжэ, социалистическэ мурьсөө дэлгэрүүлэггүй байхаар.

Иймэ байдалые саашада тэсэжэ ябашы болохогүй. Энэ партийна ахин организациин секретарь нүхэр Курбатова хүдэлмэришэдэ эрид хубилалта хэжэ, коллективийнэй дунда партино-политическэ хүдэлмэриг үндэр дээдэ хэмжээндэ табиха уялгатай байна.

М. Нимаев.

Газетэ тараалга хангалтаггүй

Газет, журналнуудые саг соонь ажалшадэй дунда гарааха ябадал Торин аймагта тон булаар табигданхай. ВКП(б)-гэй айкомой бюрогэй асар ноябрь нара соо газетэ тараалга тушаа тухай шийдхэбэри гаргалхан байгашы хаан, тэрэнь мүнөө болбол бэлдүүлэгдэнхэй. Аймаг соо мартын 20-эй байдлаар «Пионерская Правда» газетэ 30 экзэмпляр, «Бурят-Монголой Унэн»—35, «Торейскэй колхозник»—200 экзэмпляр тараагдаагүй.

Эндхи колхознигуудтай хөөрлөдхэл, тэдэний газетэ захихыг оролдодог байбашы, почтын хүдэлмэрилгэгшэдэй дэмжээггүй байхын нинтэ элирнэ. Мүн, колхозуудай правленийн түрүүлэгшэнэр болон парторганизациин секретарьнууд энэ хэрэгтэ хайша хэрэг хандахага гадна, өөһдөгшөө буруу гансахан гэ аймагай почтово контогодо тохолог юм. Жэшээлхэдэ, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой правленийн түрүүлэгшэ нүхэр Л. Шагдыров лимидээр үгтээн 24 экзэмпляр «Бурят-Монголой Унэн» газетын минин 16-нь тараахан аад, «бултынь зэ-ха нэмди, үшөө захиха гэхэдэмнэй почто захюулангай»—гэжэ убайгүй мэдүүлнэ.

Гадна, тус колхозон бэшгэ зөөгшэ үдэр бури почтын контородо эрэхэ еһотой аад, долоон хоног соо арай гэжэ 2—3 дахин ерэдэг. Иимэрхүү байдал бусадшыг колхозуудта бии. Каландаршавиллин нэрэмжэтэ колхозой почталын марта харын 20 үдэр соо оройдоо 12 дахин почтын контородо эрбэн байна. «Красный восток», «Путь Ленина» колхозууд өөһдөгшөө почталондо мори унаа үгэдэггүй байха юм. Ворошиловэй нэрэмжэтэ колхоздо (Доодо-Бургалтайн) ошохо почтово пакедүүдэ болон газетнүүдые энэ тэрэ ошоһон ербэн хүнүүдээр дамжуулдаг байхынь гэршэлхэ баримтанууд бии.

Иймэ ябадалые эсэслэн усадхын орондо зарим сомуундахы почтын тавагууд, улам нүжэрэжэ байха юм. Жэшээлхэдэ, Доодо-Бургалтайн сомоной почтын таваг (начальнигын нүхэр Лалетина) зарим колхоздо нэгэ номерой газетые хэдэн олоор элигэжэрхидгэ ба бэшэндэнь дутуугаар үгэдэг байха юм.

Иймэ байдалые дары усадха гэгээн зорилго почтын аймагай конторо (начальнигын А. В. Белых) урда табихагышы наа, мүнөө дээрэ ямаршые хубилалта гаргаггүй байна.

Д. Гунынов, (Манай тухай корреспондент).

АРАД ЗОНОЙ ЭРИЛТЫЕ ДҮҮРЭН ХАНГАХААР ОБЕТСКЭ ХУДАЛДАА-НАЙМАА ДЭЛГЭРҮҮЛЭЭ!

(Худалдаа-наймаа эрхилдэг организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнөө)

Улан-Удэ городто республицын бүхы аймгуудай, горсоод худалдаа-наймаа эрхилдэг организацинуудай ба, эд хэрэглэгч кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болобо. Энэ зүблөөн БМАССР-эй худалдаа-наймаа министр нүхэр В. Танхаевэй үлээлгэе үедэ ажахые үлээлгэе хэмжээнүүд тухай 1947-эй ЦК-гэй февральска Пленум тогтоол ба худалдаа-наймаа хүдэлмэрилэгшэдэй зорилготой тухай, гэхэн элидхэл хэлэбэ.

Зангайрай аймагай Үнэгэгэйн ба бусад олон селпонууд, Сэлэнгын, Баунтын, Баргажанай, Кяхтын аймпотребсоюзууд 1947 оной нэгдэхэй квартал соо өөһэдэньгөө үүсхэлээр үргэн хэрэглэйг эд бараа гаргалгые горьтойгоор ехэдхэнэ байна. Гэбшье, Зэдэн, Түнхэнэй, Тарбагатайн ба бусад аймгуудай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүтэлбэрилэгшэд өөһэдэньгөө хүсөөр үргэн хэрэглэйг эд бараа, хүдэе ажахыда шуухала зэр зэмсэг, хомут тоног үйлдэбэрилгые эрхилхэ, дабирхай нэрхэхэ, кирпинсэ, известко үйлдэбэрилхэ хүсэд арга-боломжонуудтай байхан аад, энэ хүдэлмэриг эрхилдэгтэй шахуу байна. Мүн үнгэрэгшэ зундаа ба намартаа жэмсэ, намар бэлдэхэхэ ябадалые олонхи аймгуудай худалдаа-наймаанай хүдэлмэрилэгшэд тоодогтгүй байгаа хэн.

Республикын аймпотребсоюзууд 1947 оной январин 1-эй байдлаар 1 миллион 861 мянган түхэргэйгэй эд бараа хулгада ба үрилтэдэ оруулаа. Тээд, мүнөө Мухар-шэбэрэй, Прибайкальска ба бусад аймпотребсоюзууд, Улан-Удэ городой худалдаа наймаанай организацинууд эд бараа үрилтэдэ ба хулгада оруулаха ябалдые усаджаха шадаадгүй байна. Арал зондо худалдагдаха эд бараа «хойто үдээр» гаргаһанай ба хулгайлһанай болов ажал хүдэлмэрээе залагайруулаһан түлөө богонирхон сар соо аймпотребсоюзуудай 21 түрүүлэгшээр, 510 харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэригөө гаргадаһан ба зариманинь хуулин харюусалгада хабаадуулагдаһан байха юм.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, эд бараанай эрьсэйн түсэбье уридшалан ба үлүүлэн дүргэхын түлөө социалистическэ мурьсые дэлгэрүүлэд, хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэригэ байнаар табижа шадаад байбал бидэнэр дутуу дунданууда хүсэд усаджаха шадаха байнабди— гэжэ нүхэд Казаков (Бурмонкосоюз), Дамбчев (Улан-Удын район хоорондын база), Ларионова (Бачин) өөһэдэньгөө гүнгүд соо тоболон хэлэбэ.

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Молотов городой Держин скин аэрэмжэтэ завод үнгэрэгшэ жэлдэ 60 литрово 90 мянган сепараторнуудые колхозуудта ба совхозуудта үгэхын түлөө үйлдэбэрилэн гаргаа. Энэ жэлдэ 1 час соо 600 литр үү бүлэхэ хэмжэтэй «Урал-6» гэжэ ехэ хүсэтэй сепараторнуудые үйлдэбэрилэн гаргажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: контролер-бригадир Клавдия Зайцева гэгшэ шэнэ сепараторнуудые тушаан абажа байна. В. Мясниковой фото. (ТАСС-эй фотохронико).

Уранзохоолшодой союзга

Һаяхан Улан-Удын уранзохоолшодой хамтын суглаан үнгэрэгдэбэ. Тус суглаан дээрэ «Ажалшан арадые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ ябадалда уранзохоолэй гүйсэдхэхэ үргэнүүд» гэхэн темэтэй элидхэлые ВКП(б)-гэй Обкомой лекторскэ группые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Хадалов хэлэбэ. Элидхэлэйгээ эхиндэ нүхэр Хадалов болбол үнгэрэн оной ноябрда уранзохоолшодой Союзай партианай нэмэл суглаан дээрэ «Звезда» ба «Ленинград» гэжэ журналнууд тухай нүхэр А. Ждановэй элидхэл ба Бурят-Монголой уранзохоолшодой зорилгонууд гэхэн элидхэл дотороо гаргаһан алдуунуудаа бүрэн дүүрэн бургуушажа, мүн эдэ алдуунууд тухай нүхэр А. Ждановэй элидхэл ба Бурят-Монголынхан Пгарда газетдэ бэшгэдэһэн зүйлые зүб гэжэ мэдэрбэ.

Саашан элидхэлшэ болбол социализмын байгуулалтын агууехэ үйлэ хэрэгтэ, ажалшан арадые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ советскэ уранзохоолэй хэдэи шанаан ехэ үргэнүүдые гүйсэдхэжэ эрхэн тухай ба саашаа даа гүйсэдхэхэ үргэнүүд тухайдань дэлгэрэнгээр гүнзэгээр ба тодооноороо хэлэбэ. Бурят-Монголой зарим уранзохоолшод болбол социалистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ советскэ уранзохоолэй хэдэи шанаан ехэ үргэнүүдые гүйсэдхэжэ эрхэн тухай ба саашаа даа гүйсэдхэхэ үргэнүүд тухайдань дэлгэрэнгээр гүнзэгээр ба тодооноороо хэлэбэ. Бурят-Монголой зарим уранзохоолшод болбол социалистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ советскэ уранзохоолэй хэдэи шанаан ехэ үргэнүүдые гүйсэдхэжэ эрхэн тухай ба саашаа даа гүйсэдхэхэ үргэнүүд тухайдань дэлгэрэнгээр гүнзэгээр ба тодооноороо хэлэбэ.

Торидо малажалынь амгалан бэшэ байдалтай

Үнгэрэгшэ жэлдэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб Торинэй аймагта адуу морсөөр—89,8, эбэртэ бодо малаар—95,9, хони ямаагаар—92,5 процент дүргэгдэһэн байна.

Гэбшье, мүнөө жэлдэ ондхи колхозууд адуу малаа баһал хорооцо байха юм. 1947 оной январь, февраль ба мартын түрүшын халхата 50 адуу морид, 152 толгой эбэртэ бодо мал, 256 хони ямаад хоролто болоһон байна. Гадна 191 толгой эбэртэ бодо мал, 550 хони ямаан мүн лэ эдэ харанууд соо гаргашалагдаа. «Путь Ленина» колхоздо (правленинь түрүүлэгшэ нүхэр Р. Григорьев) дээрэ заагдаһан хугасаа соо 35 толгой мал үхэһэн байхада, колхозой доторой хэрэгсэлдэ гэхэн шалтагтайгаар 27 мал гаргашалагдаһан байна. Доодо-Бургалтайн сомоной Ворошиловэй нэрэмжэтэ колхоз (правленинь түрүүлэгшэ нүхэр П. Жамсуйев) 88 толгой малайгаа үхэһэн байбашые һаань, 71 толгой малые алажа элэе. Гадна, энэ колхозой хэдэн олон үнөөд, ба хонид колхознигуудай болон бусад хүнүүдэй ашаглалгада байһаар. «Авангард» колхоздо (правленинь түрүүлэгшэ нүхэр П. Корнев) гансахан мартын 18 хоног соо 14 толгой эбэртэ бодо мал үхэһэн байна. Тус колхоз дайнай урда тээ 80 толгой үлүлэртэ малтай байгаа. Тээд, мүнөө эндэ оройдоо 4 үлүлэртэ үнөөд үлэнхэй. Тэдэний байра үнэи холын хэрэгсэдгээгүй, һандаршанхай байха юм.

Каландаршавилин нэрэмжэтэ артелиин колхознигууд 7 үнөөдые колхозой хүрэгтөө абаһаад, һаажэ байха юм. Иймэ зоргоороо ябадалнуудые хорихо хүн мүнөө болтор олоногуй.

Хүдэлмэрингөө хусые зүбөөр амхидхэжэ шадаагүй дээрһээ аймагай хэдэн колхозууд 1946 ондо үбһэ гэжээл хүсэд хуряжа абаагүй байна. Тинхэ зуура, тус аймагта үбһэ гарянай имэгта һайн ургасын урганиинь хядашые элигэе.

Адуу малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл болдагүй байбашые, тэрэнэй хайша (эрэг, ямаршые боломжогүйгөөр гаргашалһанай эсэстэ мүнөө зарим колхозууд һогооборишые үбһэгүй боло...

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усаджаха, аймагайнгаа малажадые үргэнөөр хүл дээрэнэ табижа гэжээ аймагай хүтэлбэрлэгшэдэй зайлаһангүй уялга болоод байһа. Энэни дүргэгдэһэн түрүүн өөһэдэ колхознигууд эдэбхитэйгөөр ба үнэн зүрхэньгөө хабаадалсаха болоно. Д. Гунызов, (Манай тусхай корреспондент).

Танхаевэй элидхэлэй һүү 23 хүн үгэ хэлэбэ. Тэдээр ха худалдаа-таймаанай хүдэлмэригэ ехэнүүд дутуу дунда зүйл өөһэдэньгөө шүүмжэлжэ, энээр түргэн усаджаха арга за тухай өөһэдэньгөө нанал дуралдые хэлэбэ. Һанал.

Энэ халаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдэньгөө үүсхэл багатай байхан дээрһээ дундаа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбөөр өөһэдэньгөө урда табигдаһан зорилгые гүнзэгээр мэдэрээд, өөһэдэньгөө болото һууригэ ээлжэ, түхэтэ зорилготой түсэбэе шийдхэжэ байгаа арал зонной эрилтые хангахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа хүдэлмэрилэжэ байгаа наа, таанар хэдэйдэнь һайн амжалтануудые туйлахатнай лабтай, — гэжэ ЕМАССР-эй Министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлого нүхэр Антонок хэлэбэ.

Улан-Удэ городой гэр байрын управлени болбол энэ жэлдэ тус городой Даамба үйлсэдэ байрын хоер гэр барихан. Эдэ гэрнүүдын 8—8 байрагай байха юм.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрүүдэй Советэ

Германин саг зуурын правительство ба Германидахы Контрольно Советэй хоорондохы харилсаанууд тухай

Дүүргэлтэ дээрээ, Министрүүд болбол Германин саг зуурын правительство ба Германидахы Контрольно Советэй хоорондохы харилсаанууд тухай асуудал тушаа ханамжануудаа андалдан мэдэлсээн байха юм.

Э. Бевин энэ асуудал тушаа нэмэлт дурдалхал оруулба. Тэрэ дурдалхалы еһоор сагзуурын правительство гэсэхэ эхин түрүүшын үедэ Контрольно Советэй зүгһөө табигдаха хиналта доро байха ёһотой болоно. Дам саашаа тэрэ сагзуурын правительство ажал ябуулгань ямар байхаг гэхэдэ Контрольно Совет гэсэхэ сагзуурын правительство

ын гаргаһан шидхэбэриэе зүбһөөгөөгү байгааһаа тэрэниэ хорихо «ветын» эрхэтэй байха ёһотой гэжэ Британска делегаци дуралдхана. Хожом хойшо болохоодо сагзуурын правительство ажал-ябуулгада союзнигуудай табиха хиналтань, Э. Бевиний ханамжаар хадаа, аалиханаар бага болохо юм ха.

В. М. Молотов болбол Контрольно Советэй зүгһөө «ветын» эрхэ тухай британска делегацин нэмэлт дуралдхалууд дээрэ тогтожо хэлэбэ. Советскэ правительство хадаа «ветын» эрхэ гэсэхэ союзни державануудай хамтаржа ажалаа ябуулха хэрэгтэ тулалха байхадань, тэрэ-

ниэ зүбһөөдэг байна. Теэд мүнөө болохоодо британска дуралдхалынь буруу нөөргэ зорилготой байнабуу.

Энэ асуудал тушаа британска делегацин оруулһан дуралдхалынь хожом хойшо уршаг татажа болохо байна гэжэ Советскэ делегаци тооллоно гээд В. М. Молотов дүүргэбэ.

Германин сагзуурын правительство ба Контрольно Советэй хоорондохы харилсаанууд тухай асуудал тушаа британска делегацин нэмжэ оруулһан дуралдхалынь Координационо комитетдэ дамжуулан үгэхэ гэжэ шидхэхээн байгаа.

(ТАСС).

БАЯН ГОЛ

ТЕАТР

Н. БАЛДАНОГОЙ ШЭНЭ ПЬЕСЭ ТАБИГДАЖА ЭХИЛЭЭ

Хүдэлмэрийн эсэстэ хубагай ажал дүүргэгдэжэ, үбгэн залуу илгэдгүй бултадаа «Ело» хабсагайе дэлбэлхэ гэжэ шийлэнэ. Цыремпилэй үндэр наһатай үбгэн эсэсэн «Ело» тэсшэ өрынгөө таягаар зааж, «Энэ хабсагайе наһан соогоо мургажэ» ябааб, энэ хабсагай ган гасуурые налгаша ябалдада ямаршые туһа хүргэгүй, хүргэжэшые шадахагүй байгаа. Энэ хабсагайе дэлбэ сохитгы гэжэ колхознигуудайнгаа үмэнэ үнэн сэдхэхэлэе хэлэнэ.

Уранзохёолшодой урда табигдажа байгаа хүндэтэ зорилго тухайда «...тэднэр болбол дайсадые үлдэһэ-нэйнгөө» һүүлээр, мүнөө сагта, оройногтоо арадай ажахые һаргаан бодохоолго дээрэ ажаллажа байгаа арал түмэнэй гайхамшагта зорилгые тодорхойлон харуулха ёһотой» гэжэ нүхэр Жданов «Звезда» ба «Ленинград» гэжэ журналнууд тухай элдхэл соогоо хэлэһэн байна.

Энэ харюусалгата зорилгые дүүргэжэ талаар манай Бурят-Монголой уранзохёолшод болбол дачшые лаларгүйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Тэднэр хадаа дайнай дүүрһэнһээ хойно үнгарһан хоёр жэлэй турша соо, дайнда шалгаржа гарһан үнэн шударгуу хүбүүдэй колхозой ажа-хыда, ажайлэдбэри, культура гэгээрэ-ралэй ажалда армизал хөтөйтгээр хүдэлмэрилжэ байһынь харуулан повесть, рассказы болон бусад зохёолнуудые бэшжэ тунхаглаагүй байн гэхэдэ болоно.

Драматург Намжил Балданогой бэшһэн «Баян-Гол» гэжэ пьесэ болбол дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаа зам дээрэ түрүүшын алхам болоно. Идеологическа хүдэлмэри тухайда гаргагдаһан ВКП(б)-ий ЦК-гэй тогтоолнуудай һүүлээр бэшһэдһэн энэ пьесэ болбол өөрнөгөө удхашанарай талаар манай үеын ажабайдалтай халуун холбогдолтой байна. Тус пьесэ болбол үндэр ургаса абахын тулада колхознигуудай хэһэн жэшээтэ ажалые харуулан.

Ургэн баян Бурят-Монголой нэгэ нютаг. Цыремпил Харанутов илалта тгас дайн байлдаанай һүүлэр Советскэ Армиһаа табигдажа, өрынгөө колхоздо ерэнэ. Хагуу шэрүүн тулалдаанда шалгаржа гарһан өрхм шидлэг хүбүүгэ» түрэлхи колхозны анхралтай хайчаар угтана. Цыремпил Харанутов өрынгөө колхозой ажабайдалые һонирхон, газар таряалангаа унахын тулада малтажа байһан хубагынь үзэжэ, өөрөө советскэ оройной бэрүүн хнзарнуудта газар таряалангаа уналда аргынь нэгтэ бэшэ һонирхон дээрһээ, энэ хубагай улам, ехэ уһа утгынь тулада ахыннь нилдэд дээрһээ абаха гэдэн өрынгөө проектые зохёоно. Энэ хубагые малтаха ябалда зарим хэды хнлэ ушарнууд тохёолдохо байба. Гэбл, хубагай ахине аажга байһан «Ело» гэжэ тахилгата хабсагайе дэлбэ татаха гэдэн ушар колхозой зарим хэды хүзэгтэй үбгэл хүгшэлай зүгһөө буруушаалые хүлэжэ болохо байгаа.

Энэ колхозой член аад, хуушанайнгаа бэргэ заншалые табиггүй Найлан гэжэ үбгэн нюдартан бэлн болсого ошоһон абгынгаа «Ело» хабсагайе нюуһан алтые алдхуу гүйн тулада эдэхээн хүзэгтэй колхознигуудые өрынгөө ашгата хэрэг-лэжэ, тэдэниэ Цыремпил ба Цыремпилие дэмжэжэ байгаа үнэн сэхэ колхознигуудай болон партийна эхин организациин урдаһаа эсэргүүсүлэн түлхихые нэлдэхээ гадна. Цыремпил Харанутовта атаа жүтөнэй муулартай болон ганз хонгор зантай Шойдон гэжэ хүбүүе бэе тэсшэ татажа, тэрэниэ Цыремпилэй нэрэ соллы олоной дунда гутаача ябадалда тухинча. Гэбшые, Найланай харша хойргэ аашань олонитын ашаар ариурулдэжэ, тэрэниэ колхозноо намнаа. Тэрэнэй мэхэдэ оройнон Шойдон хүбүүн гэмэ мэдэржэ, захархаб гэжэ тангариглана. Цыремпил Харанутовай проектые колхозно олониты хүндэтгэйтгээр хүлэжэ, хэдэн һарын хүндэ бэрхэ

пьесэдэ тон ехэ һаналаа нийнэ артистнарай наадан зүжэгэй шэмэглэл зурагууд нэ элитэ харгадана.

Цыремпил Харанутов наадан артист Николаев юрэнхы дээрэ боломоор эоразые байгуулжа шадаа. Тэднэр дамэр бэрхээр ба зоримгой тайгаар наадана. Тэрэнэй эсэсгэтэй хубагай хүдэлмэри хөөрөлдэжэ ба инэг басы сэдхэхэлэй халуун дурые хамхань зүжэг харагшадай ханаань татана.

Колхозой түрүүлэгшын орхёе ролине артист Дондуков зүбөөр тайлбарилан наадана. Дуков — түрүүлэгшэ хадаа даруу ба үнэн эхэ сэдхэхэ зүжэг харагшадай сэдхэхэ дуугдана. Сэсэгма басаган БМАССР-эй габьяата артист хэр Шангинада тулһан байрэнэй дан ехээр бэе бариха доггүй, аажам сүлөөтгэйтгээр һанһаань Сэсэгма басаган бэдхи бэшээр харагдана.

РСФСР-эй габьяата артист дежда Гендунова өрынгөө саар тус зүжэгы хошон сэдхэхэ. БМАССР-эй габьяата артист нүхэр Паганин, Ринчино артистнар Степанова, Ред Болдонова гэгшэдай байгууразууд муу бэшэ. Артистнарын ба Санданов гэгшэдай шритай артистнар байһанаа дахин баталба.

Гэхэтэй хамта, колхозой дирай ролине наадан Жамбал райкомой секретарин ролине даһан нүхэр Бажеев гэгшэдай тодор горьтойгоо һуури ёһотой байһан аад, хүсэд шийлэе байн.

Наадагшадай хэлэн тухайда тожо хэлбэл, энэ пьесэ оройно тодо, арадай хэлээр бэшгэһэнэ. Николаев, Паганин, Гендуков, Аюшин, Санданов энэ баялг хэлэнь зүбөөр оруулжа, аялга хайхантайга хэлэжэ, наадалганайнгаа шадмаараар тааруулаа шадгээр, зарим артистуудай халаһан үгээ «үлэмжэ гоёор гатуулхын тулада үгэнүүдэ дуулжа байха хэлэхэ ушардана» гэжэ хэлэһэнэ. Тэднэр дуулаа Жашүүлээд, «ондоо үгые «ондо-го», «түргэн» гэжэ «тү-үргэн» гэжэ мэтээр хэлэ-ябалдые саашадан үгы бэ сабарээр ба тодо һонороор, гэсэхэ артистуудай нан т зорилго болоно.

Энэ зүжэгтэй хүтжэмынь хэдэй эрилтые огто хангангүй баатарилг ехэ ажал бүтэжэ шалай һур жабхаланине үндэр дохройло, пьесын удхаш гүн гүнзэгы болгохын оройно хүтжэм хадаа гунгита бар аялгаараа тэрэниэ доошын

Дурсагдаһан пьесые арад харуулха талаар зүжэг Киргизскэ ССР-эй ба БМАССР габьяата артист нүхэр Урхань хүдэлмэриэе онсолон лэлэе шухала. Гадна, тус хэ декораци ба шэмэглэлые урханаар найруулан урхэн нүхэр Черноутовой айнааһааар.

Жамсо Түм

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСА

(Ургэлжэлэл. Эхинийн «Б. М. Унэнэй» 1946 оной декабриин 8, 9, 28-най ба 1947 оной январин 8-ай ба апрелин 12-ой номернуудта).

Мүн энэ нуур дотор Байгалды губканууд ушардаг. Губканууд болбол гансал далайда байдаг ургамалнууд мүн. Тиббэшые, Байгал далай соо нимэ губканууд тон элбэг ба заримдаа метр хүртэр үндэртгэйтгээр наһаатан байжа ургадаг байха юм. Губканууд болбол ногоон үнгэтэй юм, ушарынь хадаа тэрээн соо нэгэн клеткэтэй ургамалдай зүйлүүд тон олоороо байрлажа нимэ ногоон үнгэтэй болгоно. Харин наранай гэрэлэй хүрэдлэггүй тон гүнзэгы газарта урһан губканууд ямаршые үнгэгүй ба халаагүйнүүд байдаг. Губканууд болбол гол түлэб 100 метрһээ доошо бөшэ гүнзэгыдэ байдаг, гэбшые лимнологическа станицин шэнжэлгээд хадаа 100 метр гүнзэгыдэ губканууд олдһон байна.

Байгал дотор мүн дээдэ шатын уһанай ургамалнууд элбэг ба Байгалдай оортоо ехэ ой мэтэ ногоорон байдаг байна. Уһанай эдэ ургамалнууд болбол драпорнальды ба дидимосфени мүн болоно. Дидимосфени болбол айхабтар ехэ хэмжүүртэй капустаын наһануудай түхэлтэй юм. Байгалдай эрьдэ ойро байдаг шулуунуудые улэртгэ-зонат гэжэ уһанай ургамалнууд хүбхэн мэтээр бүрхөөһөн байдаг.

Байгалдай оортой губканууд ба ургамалуудай хоорондуур шулуунай забһараар, эльһэн ба хайр соогуур тэрэнэй оортой жэжэ организмууд амдаржа байдаг. Эдэнэй дунда хабшахайн түрэлэй боклолава гэжэ амитад олоороо дайралдадаг. Юрэ Байгалдай оортоо шэнжэлгээдэй тусхай амбартаа татажа гаргахадань тэрээн соонь эдэ олон үнгын гайхамшагта һонин амитад ба ургамалнуудые хараад гайхахаар болодог. Энэ амбарта соо һононгын бөхы үнгэнүүд бүгэдэ хурагдаһан мэтэ байдаг юм. Жэшэхэдэ, жэжэжэн хабшахайнууд болбол ногоон, ягаан, улаан шара, хүрүн үнгэтэйгүүд байдаг. Тэдэнэй олониннь бэе болбол элдэб янзын хадхууртай, болдыруутай ба тархиуудынь бэе-һээ утанууд-һөө һахалнуудтай байдаг. Ягаад энэ амитан нимэ олон үнгэтэй байдаг юм ба гэдэл, тэднэр болбол ан арьяатанһаа өөрнөгөө бэе аршалхын түлөө тойроод байһан юмгүчүд-һингэ үнгэдэ өөрнөгөө бэеын үнгые зохилдүүлдаг байна.

Байгал соо 200-аад шахуу зүйлэй боклолаванууд байдаг. Теэд бүхы дэлхэй дээрэ 40С-аад гаран зүйлэй боклолаванууд олоһон байна. Байгал соо амдардаг хабшахайн зүйлүүд болбол гансахан өөрнөгөө үнгэ зүһөөр дүрсэ хэлбэрээр нимэ олон янза бэшэ, мүн ехэ багаараа баһал олон янза байдаг. Тэдэнэй заримнинь 8 сантиметр утатой байхадань, нүгөө заримнинь, дээрэ хэлгэһэн еһоор, микроскоп доро арайхан харагдадаг. Байгалдай оорто байдаг боклолаванууд болбол шулуунуудай ба ургамалуудай забһараар байралдаг тсн жэжэ хорхойнуудые барижа эдидэг ба мүн амитэд ба ургамалуудай үлдэгдэлүүдые эдидэг байна. Тэднэр болбол даһа губшувурта оройнон ба унтаһанаан заһануудые эдидэхридэг байха юм. Заримдаа өөрнөгөө гүбшувуруудые уни удаан орхижорхиһон за-

гаһашад гүбшувур соогоо гансал заһанай армаг яһануудые олодог байна.

Тэрэһнээ гадна Байгалдай уһан соо амдардаг хорхой шумуулуудай гайхамшагта нэгэн зүйлүүд гэбл, ручейнигүүд мүн. Томо ручейнигүүдэй личинкэнууд болбол жэжэ эльһэ хайр ба наһаар барһан бишинхан сорго гэрнүүд соо амдаржа байдаг байна. Энэ ушар болбол гэдэ амитадай гайхалтай һонин зүйлэнь мүн болоно.

Байгалдай оортоо мүн гэтэ хорхойнууд олон байдаг юм. Эдэ гэтэ хорхойнууд болбол бултадаа шахуу гансал Байгал далай соо ушардаг байна. Эдэ хорхойнуудай түрүүд-дынь (дунгархайнуудынь) тон олон дүрсэ хэлбэртэй байдаг. Заримнинь айхабтар хотирхой, малай эбэрнүүд мэтэ, заримнинь мөөри шриги гэхэ мэтэ. Байгал соо амдардаг гэтэ хорхойнууд болбол айхабтар эгэтэ урда сагай амитад мүн. Профессор лимнолог Г. Ю. Верещагин хэрхэһэн уһанай бассейн сооһоо уни удаан саг соо шэлжэн оройнон байна, ушарынь халаа далайһаа амьарлаһан уһанай һабанууд болбол хэдэн олон мянган жэл соо даһагүй боложо, тэрээн соо таһарһан далайн амитадай заримнинь даһагүй уһанай эрхэ байдалтай зохилоһон байха юм. Тэрэһнээ гадна, далайн амитад болбол Байгал далайе гү али тэрээнэй урда байһан уһанай һабануудые далайтай холбожо байһан гол мурэн өдэ үгсэжэ Байгалда орожо шадаха байгаа. Теэшые, мүнөө үеын эрдэмтэдэй ханамжын еһоор, Мезозойн үедэ мүнөө Байгалдай байһан газарта ямаршые уһанай эхэ хаба байгаагүй. Харин хожомынь Байгалда шудхажа, тэрэнтэй шийлһэн холбоо нуурнууд болбол бүхы Забайкалье, Монгол, Манчжурын газарые үргэлжэ дээрһэн шахуу эзэлжэ байһан ба энэнь Зүүн газар далайда бүри дүтэ байһан юм. Тинмэдэ эдэ нуурмагуудай зарим участогууд соо эртэ урда сагай далайн амитад ба ургамалууд болбол даһагүй уһанай байдалда зохиложо шадаха байгаа. Инэ эртэ урда сагай далайн гарбалнууд гэбэл гэтэ хорхойнууд, губканууд ба зарим нэгэн хорхойнууд болоно. Хожомынь дунда-третичнэ эпоходо Зүүн Урдахи Азинн даһагүй болоһон уһата һабанууд сооһоо гол мурэнүүдые үгсэжэ зарим нэгэн гэтэ хорхойнууд Байгал далайда оройнон байна. Теэд эдэ хорхойнуудай олонхынь үхэжэ халаһан ба гансал Байгалдай үмэнэхи оройной газарые малтаха үлдэгдэлүүдэнь олддог байха юм.

Эгэе һүүлдэ четвэртичнэ эпохын үедэ хойто мүйлэн далайн наада захань Енисей мурэндэ Ангара мурэнэй шудхадаг газар хүртэр байһан тула далайн эдидхитэ амитадууд Ангара мурэниэ үгсэжэ Байгалда орожо шадаһан байна. Тэрэ үедэ хаб заһанан, омуль, давалчан ба зарим нэгэн боклолаванууд Байгалдай оройнон байна.

Мүн багашархэгтэ хорхойнуудай— олигохетын олонтоого зүйлүүд Байгал дотор амдардаг. Эдэнэр бултадаа эндемигүүд мүн ба организмынгаа талаар баһа лэ эртэ сагай амитад мүн болоно. Эрдэмтэд эдэ хорхойнуудые иматгал далайн уһан соо байдаг амитад юм гэжэ тоолодог. Тэрэ хорхойнуудай нэгэн зүйлэнь болохо ресничата хорхойнууд болбол 10—14 сантиметр утатой байдаг. Байгал соо 150 шахуу зүйлэй нимэ хорхойнууд олоһон байна.

Дашагүй уһатай нуур болохо Байгал далай соо нимэ эртэ урдын сагай амитадай ба ургамалдай зүйлүүд — эндемигүүд ба олонтоого далайн амитад хайһан гэжэ хаһанаа бин болоһон тухай эрдэмтэд үнэниэ һонирхолодог болоһон юм. Энэ асуудал тушаа мүнөөшые хүртэр янвчча ехэ арсалдаанууд болоһоор, Тиббэшые шэнжэлхы эрдэмтэдэй олониннь Байгалдай амитадай ба ургамалдай зүйлүүдэй үг гарбалтай тухай өрынгөө ханамжануудые хэлэһэн байна. Инэ ханамжануудай нэгэн гэгбэл профессор Верещагинэй гипотеза мүн болоно. Энэ гипотезын еһоор, Байгал соо амдардаг онсо шанаарта ургамалуудай ба амитадай бин болоһоной гол шалтагаан хадаа Байгал далайн уһанай эртэ урда саһаа хойшо бин байһан ба нэгэн янзадаа үлэһэн шар мүн болоно. Тинмэдэ, мүн Байгал далайн бин болоһоһоо үпид энэ онжидо байһан уһанай һабанууд болбол хэдэн миллион жэлнүүдэй турша дотор өмөршые ехэ хубилалтада ороогүй

байһанинь баһал энэтэй шалтагаан болоһоно.

«Байгалдай уһан болбол элдэб олон геологическа эпохонуудай үедэ байһан ба Байгалһаа бэшэ тээ хаа-хаангүй үхэжэ халаһан аад, харин эндал амиды үлэжэ шадаһан зүйлүүдэй амиды музей мүн байна.— гэжэ Г. Ю. Верещагин хэлэһэ. Байгал болбол хэдэн олон геологическа эпохонуудай турша соо байгааһи дээрэ таһанан туршалга мүн болохо юм; энэ туршалга хадаа уһанай амитадай ба ургамалуудай элдэб гүбшувуудай хубилалтын процесс болбол тэдэниэ амьарлаад байһан ба тэдэ бүхы группануудта адли эрхэ байдал олгоод байһан ушарта ямар янзаар ба хэр хурланаар үнгархэ байһан тухай асуудалнуудые шидхэжэ байдаг юм».

Профессор Верещагинэй теорин еһоор, Байгалдай уһанда ба тэрэнтэй урда тээ байгаа һабануудай уһанда далайн амитад хадаа далайһаа таһарһан уһанай бассейн сооһоо уни удаан саг соо шэлжэн оройнон байна, ушарынь халаа далайһаа амьарлаһан уһанай һабанууд болбол хэдэн олон мянган жэл соо даһагүй боложо, тэрээн соо таһарһан далайн амитадай заримнинь даһагүй уһанай эрхэ байдалтай зохилоһон байха юм. Тэрэһнээ гадна, далайн амитад болбол Байгал далайе гү али тэрээнэй урда байһан уһанай һабануудые далайтай холбожо байһан гол мурэн өдэ үгсэжэ Байгалда орожо шадаха байгаа. Теэшые, мүнөө үеын эрдэмтэдэй ханамжын еһоор, Мезозойн үедэ мүнөө Байгалдай байһан газарта ямаршые уһанай эхэ хаба байгаагүй. Харин хожомынь Байгалда шудхажа, тэрэнтэй шийлһэн холбоо нуурнууд болбол бүхы Забайкалье, Монгол, Манчжурын газарые үргэлжэ дээрһэн шахуу эзэлжэ байһан ба энэнь Зүүн газар далайда бүри дүтэ байһан юм. Тинмэдэ эдэ нуурмагуудай зарим участогууд соо эртэ урда сагай далайн амитад ба ургамалууд болбол даһагүй уһанай байдалда зохиложо шадаха байгаа. Инэ эртэ урда сагай далайн гарбалнууд гэбэл гэтэ хорхойнууд, губканууд ба зарим нэгэн хорхойнууд болоно. Хожомынь дунда-третичнэ эпоходо Зүүн Урдахи Азинн даһагүй болоһон уһата һабанууд сооһоо гол мурэнүүдые үгсэжэ зарим нэгэн гэтэ хорхойнууд Байгал далайда оройнон байна. Теэд эдэ хорхойнуудай олонхынь үхэжэ халаһан ба гансал Байгалдай үмэнэхи оройной газарые малтаха үлдэгдэлүүдэнь олддог байха юм.

Эгэе һүүлдэ четвэртичнэ эпохын үедэ хойто мүйлэн далайн наада захань Енисей мурэндэ Ангара мурэнэй шудхадаг газар хүртэр байһан тула далайн эдидхитэ амитадууд Ангара мурэниэ үгсэжэ Байгалда орожо шадаһан байна. Тэрэ үедэ хаб заһанан, омуль, давалчан ба зарим нэгэн боклолаванууд Байгалдай оройнон байна.

„ПРОГРЕСС“ „Центр нападения“ Бурят-Монголой госфилармони Апрель 14 дэ Гортеатр соо. Московско филармоничин артистууд: Римма Валова, Мария М. Сивкина, Роберт Косталевский, Даниил Данич, Александр Барсов гэсгүдэй. КОНЦЕРТ болоһонь Үлэһын 9 часа эхнэжэ. Биледын хүдалагдажа эхилээд байна.

„ЭРДЭМ“ „Доктор Каложный“ БАЙКАЛРЫБТРЕСТ болбол Улан-Удэ 20-гоод соо 28 тайлгал 4 да'ар кирпичнэ гэр барихань, тэ ээндэ барилгын хүдэлмэришодые хэзэгэлэн гэ'эл: ШУЛУУШАД, МОДОШО ДАРХАШУУЛ, уран дархашуул ба хара хүдэлмэришод абтаха байна. Энэнь тухай мэдэхэ адресынь: г. Улан-Удэ, ул. Воллодарская № 9, Сарилгын талмай.

Бурят-Монголой хүдөө техника мүнөө болбол түмэр харин нин саада тээ, һуудар үхэр-зон хадаа малажагай товара ва р заагдаһан пунктуудта малаа сарха ёһотой, тингээ һаа подорожно райной ажад зо мад хадаа хүдөө ажалтай техникумнигээ (Сталина, 76) энэ апрелин 10-на 2 боһот уһарин үглөөнэй 8 часнаа эхилжэ, гэдэ орхо юм гэжэ мэдээсэлэ.